

Verlag van het college van Kerkrentmeesters

De jaarrekening 2023 is opgesteld om financiële verantwoording af te kunnen leggen aan de leden van de PGE; deze zal worden vastgesteld door de Kerkenraad.

Alvorens in te gaan op het financiële resultaat zullen we eerst rapporteren over de inhoudelijke ontwikkelingen in 2023.

Ontwikkelingen binnen de PGE

Gedurende een reeks van jaren nemen de financiële inkomsten bij onze kerk om een aantal redenen af. Voor een deel komt dit door de vergrijzing, maar ook de Coronajaren hebben bijgedragen. En eveneens speelt dat de financiële betrokkenheid van gemeenteleden in de leeftijdscategorie van ruwweg onder de 50 jaar aanzienlijk minder is waarbij het besef dat de Vaste Vrijwillige Bijdrage de kerk in stand houdt is vervaagd. We zijn daardoor gedwongen tot fundamentele beleidswijzigingen, waarmee in 2022 al gestart is. We hebben ons daarbij laten bijstaan door een externe adviseur in de persoon van ds. Cees Hendriks, ons aangedragen door het landelijk PKN-bureau.

2023 werd het jaar van intensief overleg over een aantal ingrijpende maatregelen, waarbij de datum van 1 september als cruciaal kan worden gekenmerkt. Vanaf die datum immers kerkten we nog op 2 vierplekken: de Beatrixkerk en De Open Hof. We namen afscheid van Harskamp, Noord en Tabor, terwijl Emmaüs zelfstandig verder ging. Voor velen betekende dit een emotioneel vertrek uit vertrouwde gebouwen (met veel herinneringen) en vervolgens een nieuwe plek elders vinden. Op 1 september trad een nieuwe kerkenraad aan voor de gehele PGE, de wijkkerkenraden bestaan dan niet meer. De activiteiten van de wijken zijn nu ondergebracht in nieuw ingestelde raden en werkgroepen. Voor de komende jaren gaan we binnen onze gemeente op zoek naar nieuwe werkwijzen.

Hiermee is de organisatie van onze kerk ook terdege veranderd, hetgeen de besluitvorming hopelijk ten goede komt. Dit zal de toekomst moeten uitwijzen.

Ook het CvK kreeg na 1 september een nieuwe opzet. Binnen een collectieve verantwoordelijkheid is er een portefeuillevreiding gemaakt. Het College is teruggebracht van negen naar vooralsnog zes leden. Eind 2023 nam secretaris Dolf Smits afscheid en is opgevolgd door Betty van der Meulen.

Overige inhoudelijke ontwikkelingen:

1. In de vacature van ds. Theo-Pieter De Jong is in 2023 voorzien door ds. Egbert van Dalen als "hulpdienst". Onze inspanningen naar het CCBB hebben geleid tot toestemming om (naar wij hopen in 2024) een tweede predikant aan te stellen.
2. Eind 2023 zijn de beschikbare pastorieën allen verhuurd als woonhuizen; voor de toekomst gaan we er van uit dat één woning beschikbaar blijft als pastorie.
3. Ons Huis is per 1 september voor vijf jaar verhuurd aan verzorgingshuis Het Maanderzand als wissellocatie vanwege de verbouwing van Het Maanderzand. Het Maanderzand huurt ook de Taborzaal voor dezelfde periode met ingang van 1 februari 2024.
4. Voor ons kerkelijk gebouw aan de Beatrixlaan in Harskamp zijn afgeronde gesprekken gevoerd met Woonstede. De kerkenraad heeft begin 2024 ingestemd met verkoop van het pand aan Woonstede. Het plan is dat Woonstede er appartementen in gaat maken, waarbij het uiterlijk kenmerk van het gebouw tot ons genoegzaam behouden blijft.
5. In intensief overleg zijn plannen gemaakt om de Beatrixkerk te verduurzamen. Als katalysator werkte een toegezegde subsidie uit de DuMaVa regeling. Definitieve besluitvorming is in 2024.

Tenslotte is in 2023 verdergegaan met het herstructureren van het kerkelijk bureau. Gaandeweg 2023 is er een herverdeling van taken gekomen met sterke inzet door vrijwilligers met professionele ondersteuning door het KKA. In 2024 zal moeten blijken of dit een duurzame oplossing is.

Actiepunten 2024 – 2025

Voor de nabije toekomst hanteren we de volgende werkagenda voor de PGE.

Beleidsmatig

1. Keuze maken ten aanzien van het beleid wat betreft de toekomst van onze kerkelijke centra (programma van eisen) voorbereiden.
2. Besluitvorming voorbereiden op basis van een nieuw opgesteld onderhoudsplan.
3. Ontwikkeling van de rollen en taken Kerkenraad, CvK en overige Raden binnen PGE.
4. Financieel beleid (reserves en voorzieningen, beleggingen, banken) herijken om te blijven voldoen aan de PKN-vereisten.
5. Een andere aanpak van inkomstenverwerving uitwerken om naast de vrijwillige bijdragen ook op externe middelen een beroep te kunnen doen via fondsverwerving.

Operationeel

6. Solvabiliteitsverklaring voor een nieuwe predikant aanvragen en afstemmen.
7. Beroepingsprocedure nieuwe predikant.
8. Opstellen plaatselijke regeling.
9. Budgetafspraken met de raden/werkgroepen maken.
10. Aanpassing Administratieve Organisatie PGE aan de nieuwe structuur.
11. Herijking van de functie van het kerkelijk bureau door taken op te splitsen en waar mogelijk te werken met vrijwilligers.
12. Rol en taak CvK binnen PGE opnieuw beschrijven nu we één gemeente zijn.

Financiële resultaten

Het resultaat over 2023 specificeren we als volgt:

Omschrijving	Begroting 2023	Rekening 2023	Rekening 2022
Totaal opbrengsten en baten	791.800	876.995	855.652
Totaal uitgaven en kosten	899.700	981.440	964.642
Operationeel resultaat	-107.900	-104.445	-108.990
Incidentele baten en lasten	-100.400	213.599	132.711
Mutaties bestemmingsreserves/- fondsen	91.200	-1.356.882	-40.817
Resultaat naar Algemene reserve	-117.100	-1.247.728	-17.096

Het **operationeel resultaat** 2023 ad -/- € 104.445, - is nagenoeg gelijk aan het begrote resultaat. De baten en lasten zijn beiden ongeveer € 80.000 tot € 85.000 hoger dan begroot. Daarnaast is er sprake van verschuivingen. Het resultaat kunnen we - in vergelijking tot de begroting 2023 - als volgt nader toelichten.

Opbrengsten (ca € 85.000,- hoger dan begroot):

1. De opbrengsten uit onroerend goed zijn hoger dan begroot door toename van verhuuropbrengsten binnen de alle kerkelijke centra, Emmaüs, Ons Huis en de voormalige pastorieën. Per saldo leidt dit tot hogere opbrengst van circa € 45.000, -
2. De opbrengsten uit subsidies en bijdragen zijn ca € 41.000, - hoger dan begroot. In 2023 hebben we bijdragen ontvangen van de gemeente Ede voor buurtzorg en jeugd, de RK-kerk (bijdrage Emmaüs) en uit de solidariteitskas van de PKN. De laatste bijdrage betreft een bijdrage in de kosten van het terugbrengen van het aantal wijken tot de wijken Noord en Zuid en een afzonderlijke bijdrage voor de Emmaüs.
3. De opbrengsten uit levend geld zijn vergelijkbaar met de begroting, waarbij -mede veroorzaakt door de PGE-vorming een verschuiving heeft plaatsgevonden van de opbrengsten van de wijkkassen naar de vrijwillige bijdragen die in 2023 zijn uitgekomen op € 496.000,-, ca € 38.000,- lager dan in 2022.

Uitgaven en kosten (ca € 80.000,- hoger dan begroot):

1. De kosten van onze kerkelijke gebouwen zijn vergelijkbaar met de begrotingsraming. Daarbij is sprake van twee bijzonderheden. De kosten van energie zijn uiteindelijk uitgekomen op € 103.000,-. Dit is ca € 19.000,- lager dan begroot. Daar tegenover staan de niet geraamde kosten van renovatie van het Orgel in de Open Hof ad € 17.000,-. De kosten van de renovatie hebben we betaald uit de bestemmingsreserve onderhoud orgels.
2. De overige kosten van overige eigendommen en inventarissen zijn ca € 15.000,- hoger dan begroot. De belangrijkste oorzaken zijn gelegen in het gegeven dat de inkoopkosten buffetten ca € 5.000,- hoger zijn dan begroot én door een openstaande factuur uit 2021 van € 3.590,- voor aanpassing van de geluidsinstallatie Tabor. In de jaarrekening hebben we nu de afschrijvingslasten van investeringen in brandmeldinstallaties, Cv-ketels en koffiemachines opgenomen voor een bedrag van ca € 2.000,-.
3. De kosten van het pastoraat zijn ca € 14.000,- lager dan begroot en €162.000,- minder dan in 2022. Het vertrek van ds. J.P. Prenger in september is hierop van invloed.
4. In de begroting zijn we uitgegaan van ca € 62.000,- aan kosten voor kerkelijke activiteiten. De jaarrekening laat zien dat de uitgaven uiteindelijk € 42.500,- zijn. Daarnaast zijn er op voorstel van wijkkerkenraden middelen uit de wijkkassen ingezet voor diaconale activiteiten (in totaal € 8.400, -). Deze verzoeken hebben we voorafgaand ontvangen en hebben te maken met de opheffing van de wijken per 1 september 2023. We zijn nog in overleg met de diaconie over de afwikkeling.
5. De betaalde salarissen en vergoedingen zijn ca € 20.000,- hoger dan begroot. Ook de vaststellingsovereenkomst waarmee afscheid is genomen van de koster uit Harskamp valt hieronder. Daarnaast is dit veroorzaakt door hogere kosten van organisten en cantors en hogere vrijwilligersvergoedingen.
6. De kosten van administratie en archief laten een forse overschrijding zien van ca € 59.000, -. De overschrijding kent verschillende oorzaken:
 - De kosten van het KB zijn ca € 30.000, - hoger dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door extra kosten vanwege de PGE-ontwikkeling en het versneld inzetten van KKA. De versnelde inzet van KKA was nodig door uitval op het kerkelijk bureau. In de begroting 2023 zijn we uitgegaan van ca € 17.500 incidentele kosten, waardoor de feitelijke overschrijding € 12.500,- bedraagt.
 - De kosten van telefoon- en internet alsmede van drukwerk en bureaubehoeften zijn in de jaarrekening geïntegreerd. Dit verklaart de begrotingsoverschrijding van € 15.000,- voor een belangrijk deel. Voorheen werden deze kosten verantwoord in de wijkkassen.
 - De kosten van publiciteit, PGE-website, apps en kerkblad zijn ca € 12.000,- hoger dan begroot. Ook hier betreft het kosten die eerder werden verantwoord in de wijkkassen.
7. De bankkosten bedragen ca € 5.700,-; dit is € 1.000,- hoger dan begroot.

Het **resultaat naar de algemene reserve** bedraagt -/- € 1.247.728,-. Naast het operationeel resultaat wordt dit resultaat beïnvloedt door de incidentele baten en lasten én de besluitvorming over de reserves van de PGE.

Onder de **incidentele baten** hebben we de herwaardering van de voormalige pastorieën ad € 245.000 en een ontvangen legaat van ca € 38.000 verantwoord. Beide ontvangsten zijn verwerkt in de reserve positie van de PGE. De incidentele lasten betreffen de kosten van de interim consulent/adviseur (ds. Hendriks) en de adviseur van Emmaüs (de heer v.d. Broek).

Per saldo resteert hier een positief incidenteel resultaat van ca € 213.600,-.

Reserves PGE

De grootste wijzigingen betreffen echter de inzet van de reserves van de PGE (-/- € 1.357.000,-). Dit is gebaseerd op de volgende aanpassingen:

- I. Vorming bestemmingsreserve pastoraat ad € 1.100.000,-. In afwijking van de besluitvorming over de begroting 2024 hebben we de reserve verhoogd. Dit is veroorzaakt door de achterblijvende opbrengsten 2024 uit de actie Kerkbalans.
- II. Opheffing van de bestemmingsreserves van de wijken, kerkblad en audiovisueel.
- III. Vorming van een algemene activiteitenreserve ad € 35.000,-. Deze reserve wordt jaarlijks aangevuld uit de toekomstige opbrengsten van de actie oud papier. Doel is dat hieruit tekorten voor bijzondere kerkelijke activiteiten kunnen worden betaald. De Afgevaardigde Kerkenraad besluit op voorstel van het CvK.
- IV. Handhaven van de bestemmingsreserve Audiovisueel en deze aan te vullen tot een bedrag van € 35.000,-. Hierin verrekenen we de tot en met 2022 opgebouwde reserve oud papier ad € 12.379,-. Het historisch aandeel Beatrix in de reserve bedraagt € 5.673,-. Het aandeel Open Hof bedraagt € 6.706,-. Hiermee beogen we de noodzakelijke audiovisuele aanpassingen in beide vierplekken mogelijk te maken.
- V. Op de balans is een reserve van de wijk Emmaüs ad € 21.368,- opgenomen; dit bedrag is gelijk aan de resterende bestemmingsreserve uit de wijkkas Emmaüs. De huurafspraken met Emmaüs gaan uit van een continuïteit van 10 jaar. Om het mogelijke risico voor het gebouw voor de PGE af te dekken wordt voorgesteld deze reserve te handhaven ter dekking van mogelijke risico's van huurachterstanden.
- VI. Voor het onderhoud van de orgels in de verschillende kerkgebouwen kenden we per gebouw een bestemmingsreserve. Omdat deze situatie nu is gewijzigd en we nu twee vierplekken hebben stellen we voor deze reserve te integreren in één bestemmingsreserve voor alle orgels, inclusief het orgel in de kerkzaal van de Taborkerk.
- VII. De PGE beschikt over een bestemmingsfonds met Wijkbestemming Beatrix ad € 75.556,-. Dit bedrag is opgebouwd uit legaten met de bestemming Beatrix. Voorgesteld wordt deze fondsen aan te wenden voor de dekking van de kosten van verduurzaming Beatrix en daarmee in 10 jaar af te schrijven.
- VIII. Gelet op de regelgeving PKN zijn we gehouden om de OZB-stijging van onze gebouwen te verantwoorden in een herwaarderingsreserve niet-kerkelijke onroerende zaken. Deze reserve is nu geboekt op basis van de herwaardering 2022 en 2023.

Emmaüs

De integratie van de wijken per 1 september heeft ook tot gevolg dat we de afsplitsing van Emmaüs moeten realiseren. De jaarrekening 2023 biedt hiervoor de basis.

De jaarrekening geeft het volgende resultaat voor Emmaüs:

Omschrijving	tot 1 september 2023		vanaf 1 september	
	algemeen	wijkkas	algemeen	wijkkas
Totaal opbrengsten en baten	92.708	13.788	46.354	6.894
Totaal uitgaven en kosten	118.020	7.495	37.238	3.747
Operationeel resultaat	-25.311	6.293	9.116	3.146
Incidentele baten en lasten				
Incidentele baten		2.580		1.290
Incidentele lasten		3.993		1.997
Resultaat verslagjaar	-25.311	4.880	9.116	2.440
Mutaties bestemmingsreserves/-fondsen				
Onttrekkingen	3.477			
Toevoegingen		4.880		
Resultaat naar Algemene reserve	-21.834	-0	9.116	2.440

Uit dit overzicht blijkt dat er over 2023 op het algemene deel een tekort is van ca € 12.800,-, veroorzaakt in de periode tot 1 september 2023. Voor de exploitatie van de wijkkas resteert een overschot van ca € 2.400,-. Over de afwikkeling zijn we in overleg met Emmaüs.

De verzelfstandiging heeft gevolgen voor de vermogenspositie van de PGE. Aangezien Emmaüs ervoor heeft gekozen om een nieuwe PKN-gemeente op te richten is er geen sprake van afsplitsing. Dit betekent dat er in principe geen vermogensverrekening plaats vindt.

Omdat de PGE beschikt over legaten die bestemd zijn voor het pastoraat van Emmaüs (Fonds wijkbestemming ad € 67.049,-) zullen we dit beschikbaar stellen aan de nieuwe gemeente.

Na vaststelling jaarrekening kunnen we overleggen met Emmaüs over de verrekening van het bestemmingsfonds met nog openstaande bedragen, zoals de vaststellingsovereenkomst voor de beheerder en de verschuldigde huur (inclusief waarborgsom).

De afrekening met de diaconie is een apart onderdeel van de verzelfstandiging Emmaüs. Hier is nog sprake van een aantal openstaande posten, deels resterend uit 2022. Dit vraagt om afstemming met alle betrokken partijen.